

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלה ארני בתער השפירה בעברי קרן במלך אשר את היראש ושער הרגלים וגם את הזקן הספרה ישיעיהו זכ
2. ויהי הוא משתחזה בית נטרף אלהיו ואדרמלק ושראצר בניו הבדוי בחרב והמזה נמלטו ארץ ארץ ומלך אסר חדר בנו החזיקי:
- מלכים ב יט לו
3. ותקל עליהם לילק הוא ועבדיו ופס ורפס עד חובה אשר משמאל למשקף:
- בראשית יד טו
4. יאבד יום אולך בו והזליה אמר הרה גבר: איוב ג ג
5. מן שמים נלקמו הכוכבים ממסלותם נלקמו עם סיסרא:
6. וישמע אברם כי נשבה אחיו ורק את חניכיו ולידי ביתו שמעה עשר ושלש מאות וחדף עד דן: בראשית יד יד
7. וישם את הארץ בבית אל ואת הארץ נתן דן: מלכים א יב כט
8. מן נשמע נחרת סיסוי מקול מזהלות אבריו וקשה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבבי בה: ירמיהו ח טו
9. צדיק אתה יי פי אריב אלך אך משפטים אבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שולו כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א
10. פי את רגלים רצתה וילאך וקצין תתנה את הסוסים ובארץ שלום אתה ביום ואך תעשה בגאון הירדן: ירמיהו יב ה
11. לנבאים נשבר לפי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו:
12. בעת ההוא שלח מרדך בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה חזקיהו:
- ישיעיהו לט א
13. וכן במלוצי שרי בבל הממשלות עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישיעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ועבד אדני ואם אב אב איה כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא אותי ללב הכהנים ביום שמי ואמרתם בנה בידו את שפתי:
- מלכי א ו
16. ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל ובחדש חמש עשרה שנה למלך בבל: ירמיהו יג יג

כי הא מילתא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה נבוכדנצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדלמרינן לקמן ה"ג אמרי' לזני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה צאצאים מ"ר. ואית דלמרי דרבי זירא דלעיל קאי אבני סמריא אע"ג דשלח רבי יהודה ההורו צבני ע"ה לכבדן שמהם תלא תורה כי היכי דנפקו מסמריא כי הא מילתא מודיעים להו לזני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אציהם אלא משום מרה שצהם שלא מוזח דעתם עליהם ויאמרו אצומיהם דליקיס היו: מדוע דרך רשעים ללמה. מפני מה הללית נבוכדנצר וככש ירושלים: אהרדו ליה. לירמיה: צלעי מים. מרשק"ו צלעי: ד' פסיעות. מפורש לקמן: על אחס כמה ומה. שיהו כל אדם יכולין לתמוה על מתן שכר גדול ששתלם עליהם: לנביאים. אציהם יצחק ויעקב: נשבר לזני נקדכי. כלומר תמהתי על מתן שכרן: שפי שעות. כדי שלא יהא פנאי לספרו ולקברו: אספת. נתפרש: אהרדינו הקצ"ה. להקן שעות לחזקיהו לאותו היום שנתפרש חזקיהו היה של כ"ב שעות: רהט צתריה. דשלח: לא היה להם פקנה. שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לכבדן שאריתנו: הוס כסיב שמה ושמה דאצוה. כדי שיתכבד אציו לכך נקרא שם אציו עליו שנקרא מרוךך בלאון דאי לא כתיב אלא מרוךך צן בלאון לא היה מיתקרי עליה שמה דאצוה דהכי כתיב וכלוה אינשי פלוני צן פלוני להכי כתיב מרוךך בלאון: חדש החמישי בעשור לחדש צא נכוור און רב טבחים עמד לפני מלך בבל זירושלם. אלמא נבוכדנצר סליק לירושלם: ומי בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לון שנאמר *מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין) הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו *צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נטעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה *כי את רגלים רצתה וילאך ואך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בומח ואך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב *לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יין ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב *בעת ההיא שלח מרוךך בלאון בן בלאון מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) *לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו שמת בו אחז שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהרדינוהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעות ניהליה דכתב *הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אהו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה א"ל מאי היא א"ל חזקיהו חלש ואיתפח אמר איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא כתבו ליה שלמא למלכא חזקיהו שלם לקרתא דירושלם שלם לאלהא רבא נבוכד נאצר ספריה דבלאון הוה ההיא שעתא לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבין אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתבו שלם לאלהא רבא שלם לקרתא דירושלם שלם למלכא חזקיהו אמרי ליה *קריינא דאיגרתא איהו ליהויו פרוונקא רהט בתריה כדריהט *ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא * (לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאון בן בלאון אמרי בלאון מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלכא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב ושמיה דאבוה בלאון מלכא היינו דכתיב *בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתיב * *ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

אשני נפשי. שנה עמנך כדי שלא יכירוך: ואגויך אנה. אני אגלחך: קשייאה. גרעיני תמרים: עתון. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיב *בתער השכירה על שם שטרח נתנו לו תער לגלח ואכחו שכר נתנו לו בעצרי נרה"י דברים שדרךן לעשות על ידי נהר דהיינו טחיתת ריחים: וגם הוקן הספה. דלא כתיב גלוח אלא ארשא אבל אוקן כתיב הספה) לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: גיריסיא לארמאה ושפר צאפיה. אס אתה מתוך את הארמאי והוטב צעיניו הצער לו אש צוקנו ולא שצעת חוכא מנייה: * ציפ נסרך אלהיו. לשון נסר שהשתחוה לנסר ועשאו אלה: היינו דכתיב ויהי הוא משתחוה מפני שמתחמה לשם הכוה: ויחלק עליהם. אידי דלירי"י צלמאכיס איירי נמי צהאי קרל דכתיב * ויהי בלילה ההוא וילא מלאך ה' וגו' נקט ויחלק עליהם לילה וגו': מלאך שנודמן לאציהם לילה שמו. והוא קיינו: מעשה ליה. שנלחמו בשצילו כוכבי לילה כמו שעשו בשציל צוק: טבא מליה דר' יצחק נפחא מדבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא כבולל הש"ס כמו (ב"מ דף פה:) מלך עייל צר נפחא נראה למורי דאציו של ר' יוחנן הוה נפחא ולהכי מיקרי צר נפחא ואית דמפרשי צר נפחא על שם יופיו: הוסרו צוקן. אע"פ ששכח תלמודו הואיל ומחמת אונסו הוא: הוסרו צורדין כר' יהודה. דלמרי צשיטת חולין (דף פה:) עד שיחטוט את הורדין של עוף הואיל וזולתו כולו כחמד אינו חומלו ומולחו ככשר חיה וצממה: הוסרו צבני עמי הארץ. שנעשו תלמידי חכמים לעשות להם כבוד שמהם תלא תורה לישראל שהרי ילאו שמעיה ואבטליון מצבני צבני של נחריצו ומצבני צבני של המן למדו תורה צבני צוק דלקמן *ע"כ. וע"כ דלמרי רבי יהודה הכי הוסרו צבני עמי הארץ:

- א) גי' צ"ש ריב"ל,
- ב) כ"כ ח: א) ל"ל דף פב. צ"מ פג: ד) [במדר]
- ו) וילקוט אהא שלם ו"א
- כ"ש" ירמיה יב פ"ה,
- ה) [ע"י חוס' מגילה כ"א],
- ו) [שפיה ז: א) [במדר]
- ח) [ש"ל אהר"ה
- היינו, א) [לעיל ד"ה:],
- ס) [מ"ב יט:],

גליון הש"ס

נב' קריינא דאגרתא. כמחמת פ' תשא איתא למרוךך בלאון בעלמו מחמת ויהי כמתיב ג' פסיעות:

לעזי רש"י

מרשק"ו [מרש"ק]. ביצה, מקוה מים ורודים.